

LÁNG ORSOLYA

A VÁLTOZÓ ÉG ALATT

■ Albert egy áruszállító kocsin érkezett a kisváros virágágyas főterére, a két szobor közé, amelyet a tanárnő férje tájékoztató pontként jelölt meg számára.

– A két hazafi közti letérőn kell átmenned a sínek fölött, innen a harmadik egy alacsony, szürke, poros kerítésű ház, abban lakik Edit. A kapu általában zárva, de ha felállsz a kerítésre, bekiálthatsz, s a kutya majd jelzi, hogy vendég érkezett.

Albert korán reggel indult a faluból, ahol kiszálláson volt. A falut dombok párnázták körül, a buszjáratok éppen szüneteltek, útjavítás volt folyamatban. Az út mentén kanalas kotrógépek és hernyótalpas traktorok rostokoltak, s piszkos arcú munkások uzsonnáztak a felsebzett gyökerű, megnyízott törzsű almafák alatt. Albert este hallotta meg az üzletben, hogy a tulajdonos másnap áruért megy a városba, s nyomban meg is kérdezte, nem vinné be őt is egyúttal, egy régi ismerősét látogatná meg egy ügyben.

– Szerelmi vagy üzleti? – kérdezte a boltos.

– Határeset.

– Háromnegyed hétkor legyen a kimérés előtt. Hétkor indulunk.

A boltos szabaddá tette maga mellett az anyósülést, Albertnek csak egy kartondobozt kellett az ölébe vennie.

– Tartsa ezt, legyen szíves. Még melegíteni is fogja a combját. Selyemhernyógubók vannak benne.

Egy selyemsál megelőlegezett melege a harmatlepte tájban.

A szomszéd faluban, úgy tűnt, nem is idegenek laknak, a homlokokra felugró szemöldökök és a levegőbe lendülő karok legalábbis az utazók felismerésére utaltak. Albert nem ismerte az idegen faluval határos falvakat sem. Nem volt dolga erre. Előrehajolt, és kézfejével letörölt egy gombafelhő alakjához hasonlító párafoltot, ami a boltos arcának melegétől csapódott le a szélvédőre.

– Úgy látszik, itt jól ismerik magát – mondta Albert.

– Az öcsém ide nősült. Náluk megállunk.

Albertnek meg kellett válni a doboztól s várakoznia a boltosra, aki eltűnt egy gazdagon díszített kapu mögött. Kiszállt a kocsiból, mert ültében remegni kezdtek a lábai, s bemelegítő térdemelgetéssel ment el a sarokig. Elolvasta a kézzel írt hirdetéseket egy vendéglő ajtaja előtti fehér rács mögött. A marhavásár már nem időszerű, az eladó olcsó krumpli még érvényes. A „vállalok terítő és szemfedő kézimunkát” határidőt nem jelöl meg.

A boltos öccsének faluja bányászoknak és munkásoknak épült a kommunizmus éveit alatt. Maga a boltos is a vasgyárban ismerte meg a feleségét, aki akkoriban ott lakott valamelyik szürke, háromszintes betonépületben, és egy kis rezsó mellett főzött magának és a boltosnak, aki egyre nagyobb gyakorisággal ugrott fel hozzá, akkor még a vasgyár bemutatatóüzletének ifjú alkalmazottjaként, egy kis lecsóra, kolbászos krumplicikányra.

– Azt szerettem, hogy az otthon melege áradt belőle ebben a rohadt betonsivatagban.

– A lakásból vagy a feleségéből?

– Aki akkor még nem volt a feleségem.

A falut elhagyva elhaladtak a kohó épülete mellett, amelynek négy hatalmas kéménye úgy meredt az ég felé, mint egy megfagyott állat négy lába. Ablakai maguktól betörték, vagy a madarak kezdték ki a legvékonyabb felületet, amelyen át beköltözhetek a kihűlt kemencék barlangjaiba.

Amikor a boltos kitette Albertet a városka központjában, jó szerencsét kívánt neki.

– Majd nézzen be újra, ha visszatért hozzánk – mondta –, szívesen elhozom más-
kor is.

Albert integetett utána, mint aki vendéget kísért ki, s miután látta eltűnni a láthatáron, visszatér otthonába, és folytatja, amibe belekezdett. Olyan sokszor és régóta képzelte el ezt a találkozást, hogy most észre sem vette a valóságra utaló szembeötlő jeleket. Elindult az úton, amelyet a tanárnő férje olyan részletesen írt le neki. Nem is nézett szét, mielőtt átlépett a síneken, mintha a vonatok menetrendje már beleszokolódott volna a tudatába, a mindennapos ismétlődés miatt. A ház, amelyet a tanárnő férje alacsonynak és szürkének írt le, első látásra pontosan megfelelt a képzeletében felépült háznak, éppen ezért meglepődött, amikor a kaput valóban zárva találva felkapaszkodott a kerítésre, és meglátta az udvarra kiugró tornác lefelé karcsúsuló oszlopaikat, amelyekről nyomban egy napszitta, számfűrészes képeslap jutott eszébe, a knósszoszi palota képével. Kiáltására előbb a kutya válaszolt, majd kiszáratva kicsapódott a keretre rajzszögezett szűnyogháló.

– Nahát, maga az! – kiáltotta a tanárnő. – Azt hittem, már sosem jön el.

– De hát nem is csodálkozik!

– Jöjjön, éppen reggeliznénk, de nincs kit elküldeni kenyérért. Nem menne el? Nekem be kell fejeznem a mosást. Látja, ha nem jelenti be magát!

– Persze, hogy elmegyek – mondta Albert. – Nem szeretem magam bejelenteni.

– Ne haragudjon. Annyszor elképzeltem már azt, hogy maga egy szép napon egyszer csak beállít hozzám, hogy minden egyes nap, amikor nem jön, meglepetés.

– Így szereztem magának tudtomon kívül egy csomót.

– Várjon, hozom a konyhapénzt. Vigyázzon, a kutya harap. De rövid a lánc.

Albert körülnézett az udvaron. Egy elkerített részen tyúkok csipegettek, a kerítésen kívül egy kosár állt tele növényi hulladékkal. Odébb kerek kút, tövében lavór. A víz színén egy bogár körözött az örvényben, amit maga körül kavart kapálózásával, a hátán fekvé, mintha a levegőben trappolna. A tál körül gyér, sárgás fű, rászáradva mosószippan habja. Albert kissé összerezett, amikor a tanárnő megszólalt mögötte:

– Na, mit lát? Igen, épp mostam. Tudja, mire az udvarunkba ér a nap, jó lesz kitegetni. Nézze a tyúkokat. Terápiázni kell velük, hogy tojjanak.

– A maga terápiájával még a kő is megtojna.

– Nem viccelek. Mióta beszéltem a fejükkal, mindennap eggyel több tojást hozok elő. Az anyám nem győz csodálkozni.

– Én is komolyan mondtam. Szóval merre van a bolt?

– A sarkon letér jobbra, onnan egyből látni fogja. Nem lehet eltéveszteni. Kettes, ez a neve. De maga már úgyis járt erre, minek kérdezi.

Mire Albert visszatért a káposztáskenyérrel, az asztalon három teríték fehérlett, középpütt egy műanyag tál paprikával, paradicsommal, uborkával teli.

– Az anyám elrendelte, hogy a magnak való tövekről szakítsak a vendégnek. Ezek a legszebbek.

A tanárnő anyja az asztalfőn ült, és mosolyogva nyújtotta a kezét Albert felé. Albertnek eszébe sem jutott, hogy meg kellene csókolnia, amikor a hatalmas kézben szinte eltűnt a saját keze. A húsos ujjak csukló nélküli párnás kézfejbe torkolltak,

amely vastag karban és nagy, egységes felsőtestben folytatódott, a melleken szétnyílt pongyola, és a toka aláfoló tömege maga alá temette Albert tekintetét.

– Örvendek, hogy eljött hozzánk – mondta, hangja mélyről jött, és küszködve törte át magát a lélegzet megbicsakló ritmusán. – Sokat hallottam már magáról.

– Ezt kételkedve hallom. Már megbocsásson, nem a maga szavában... Elképzelni sem tudom, milyen madarak csicseregtek rólam.

– Á, hagyjuk – mondta a tanárnő, és enyhe fintorral félbevágott egy paprikát. – Tudja, az anyám egy úrinő.

Reggeli közben az idei termést dicsérték, aztán Albert mesélt a munkájáról, hogy ne maradjon tere fürkésző hallgatásnak. A tanárnő már felállt, s az asztalnak hátat fordított. Albert kitakart mozdulatait is maga előtt látta, hogyan rak csúcsos kis kupacot a kávéból a kotyogó aljában, majd szinte a váll szintjéig emelt könyökkel szorítja rá a csőben végződő tetőt, hogy majd az ő segítségét kérje a lecsavarásában, mert a tanárnő mozdulatai egy hüvelykkel mindig túllőnek a célon, mintha ekrazit volna a szavai mögött is. Albert elképzelte, hogy ha a bőrét egyszer széttárná magán, mint egy ballonkabátot, fonákján ott lapulnának az önkioldóval ellátott dobozkák és hengerek.

– Tudja, én rosszul leszek, ha eszembe jut, hogy mindjárt vége a nyárnak. Amíg itt voltam anyámmal, volt időm a belső szabadság problematikáján gondolkozni. A házimunka elszívja az ember erejét, de a lelkét legalább meghagyja épen – mondta, és meggyújtott egy gyufát, úgy, hogy Albert azon csodálkozott, hogy nem tört ketté.

– Azt hittem, szereti az őszt.

– Még ez a szerencsém, látja. Az ember az elveszett kényelem fölötti kesergésében hajlandó még a szerencséről is megfeledkezni.

A kávézás gyorsan történt. Albert nem kért kávé. Beszélgetés közben a tanárnő csészéje mellől elragadott kiskanalat forgatta ujjai között. Tövétől a végéig húzta mutató- és hüvelykujjának ujjbegyét, majd az asztalon megtámasztva átfordította a kanalat, s ugyanezt a mozdulatot megismételte a végétől a tövéig. A halk koppanások és a tanárnő felszabadult, olykor váratlan felnevetése körvonalazta azt az örömmel vegyes nyugtalanságot, amely önmagát felszámoló erővel halad valamerre, mint egy dombtetőről elindult hógolyó. Albert érezni vélte, hogy ez a golyó feléje tart, s őt fogja eltávolítani innen, kérlelhetetlenül, bár mi tagadás, nem saját erejének indokolt voltára irányuló kétségek nélkül; igen hamar, még mielőtt visszakozásra lenne idő.

Albert a homályos nappaliban ült, egy repedezett bőrű kemény fotelben, és a vele szemközt álló szekrény félrehúzható üvege mögé nézett. Egy foghíjas teáskészlet arany szegélycsíkkal meg néhány könyv állt ott, a fokára állítva. Albert egyetlen kibetűzhető feliratot tudott ültéből elolvasni: Balzac Elveszett. Fejtámlára döntött fejjel hallgatta a belső szobából kihallatszó ruhasuhogást, a sarok tompa ütődését a hajópadlón, amint a harisnyába bújtatott lábat leengedték, a parfümösüveg szórófejének rövid pissenését.

– Anyukám, nemsokára jövök! – kiáltották. – Csak kikísérem a vendéget az állomásra.

– Máris megy? – kérdezték nyomban, és a hang forrása hallhatóan elmozdult a konyhából a belső szoba felé. Léptek szelték át az előszobát. – Miért küldöd el?

– Nem küldöm el, elmegy.

– Nem kellene elküldened. Csak úgy kitessékelned, ha már eljött.

– De hát elmegy. Vissza kell mennie. Meglátogatott, a kétórással pedig visszamegy.

– Hiszen addig még van egy kicsi.

– Kis kerülőt teszünk.

A városka végén a házak akár egy falu szélén is állhattak volna. Homlokzatuk jobbra alacsony, akár a vidéki emberek homloka, ablakaikon zsalu, rácsuk között por.

Némelyiknek tapasztott vályogfala szép szabálytalansággal idézi az építő tenyerének hullámvölgyeit. Ezek között az útról is elfogyott az aszfalt.

– A kökénybokrokat akarom megmutatni magának, mielőtt elmegy – mondta a tanárnő.

– Ezek szerint itt az ősz.

– Milyen figyelmes. Fantasztikus színek vannak odafent! Elejét vette az elmúlás.

Albert maga elé engedte a tanárnőt a domboldalban kitaposott szűk ösvényen. Fejük fölött egy éles károgás hallatszott, s ahogy a tanárnő az égre kapta tekintetét, haja Albert felé suhintotta a nyakára fonódott illatfelhőt.

– Minden akkor a legerősebb, mielőtt vége van – mondta Albert.

Lassan, de látványosan nyomult előre a sötétkék sáv a felhőtlen égen északkelet felől a szerelvény nyomában. A városka sínek után kiterjedő részén, egy alacsony, szürke házon észrevétlenül megremegtek a vékony ablaküvegek, amikor a vonat kátogva elhaladt a leengedett sorompó mögött. Hamarosan apró bombatámadások érték a mozgó célpontot, s a széles ablaktáblán elrobbanó és lecsorgó cseppek csíkokat vontak az üvegre rakódott porba. Albert eljátszott a gondolattal, hogy egy rabszállító kocsis rácsai mögött ül.

Estére a faluban volt. Ott, ahonnan reggel elindult. A vonatutat autóstoppal kellett meghosszabbítania, s az idő, amíg valakit talált, aki felvette, valóban megnyúlt, mert az eső zárkózottá és gyanakvónvá tette a sofőröket, Albertet pedig kiszolgáltatottá és komorrá. Végül egy fiatal házaspár engedte be a hátsó ülésre. Keresztelőre mentek, Albertet figyelmeztették, hogy vigyázzon, össze ne törje a süteményeket. Albert nem ismerte a keresztfiukat, és ők másról nem is akartak beszélgetni. Albertet a kapujáig vitték volna, de ő azt kérte, hogy a bolt előtt kiszállhasson.

– A főnökét itt találom, kisasszony? – kérdezte a lánytól, aki a pultra könyökölt, és nagy műgonddal számokat írt egymás alá egy vonalas füzetbe.

– Még nem érkezett meg, úton kell lennie.

– Használhatom a telefont esetleg?

– Igen. Magáncélra tarifás, üzleti ügyben ingyenes.

– Magáncélra lesz. Távolsági.

– A végén fizet. Tessék, ott hátul.

Albert bement a pult mögé, és szétnyitotta a rikítóan tarka szalagfüggönyt. A telefon ott állt egy asztalkán, mindjárt az ajtó mögött. A színes csíkokon át kinézett a lányra, aki újra a számsor fölé hajolt. Ha lett volna ajtó köztük, becsukja.

– Zuhanyozott? – kérdezte rögtön, az egyszerűen lényegtelené vált bemutatkozás helyett, ahogy a tárcsázott szám kicsengett, és felkészülése ellenére a tanárnő hangja ütötte meg a fülét.

– Nem, a tornácon álltam. És arra gondoltam, hátha visszajön.

– Hallom a hangján, hogy víz közelében járt. A férje adta meg a számot. Már régebben. Ha segítségre lenne szükségem.

– Remélem, nincs bajban.

– Nem, szerencsésen hazaértem. Haza... Csak meg akarom köszönni a vendéglátást.

– Ne legyen kegyetlen. Bár jól áll magának. De sokba fog kerülni ez a hívás.

– Ha nem hívom, az még többbe kerül.

– Velem folyton csak ráfizet. Megéri ez magának?

– Vannak olyan üzletek, amelyeket nem a bevételük miatt kötünk meg.

– Akkor miért nem integetett a vonatból? Vártam, hogy kinézzen. A peronon álltam végig.

– Mert nem akartam magát zsugorodni látni, tanárnő.